

2. Титаренко О. Проблема смерті та безсмертя у філософській казці Оскара Вайлда «Вірний друг». *KELM. Knowledge. Education. Law. Management. № 5 (57). Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej w Lublinie*, 2023. С. 79–82. URL: <https://kelmczasopisma.com/ua/jornal/84> (дата звернення: 22.11.2023).

3. Титаренко О. Ю. Англомовний політичний дискурс в контексті російсько-української війни як шлях до перемоги України над російським ворогом. Онлайн-лекція. Український державний університет імені Михайла Драгоманова. Київ, 2022.

4. Титаренко О. Ю. Проблема смерті та безсмертя у філософській казці Оскара Вайлда «Рибалка та його Душа». *Вісник Львівського університету. № 49. Серія філософсько-політологічні студії*. 2023. С. 161–165. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/49_2023/20.pdf (дата звернення: 22.12.2023).

5. Титаренко О. Ю. Проблема смерті та безсмертя у повісті «Майська ніч, або Утоплена» М. Гоголя. *Наукове пізнання: методологія та технологія. 2 (52)*. 2023. С. 73–78. URL: http://np.pdpu.od.ua/2_2023/10.pdf (дата звернення: 18.10.2023).

6. УДУ ім. Михайла Драгоманова. Титаренко Олена Юріївна. URL: <https://fif.udu.edu.ua/dekanat-fakultetu?id=26#tytarenko-olena-yuriiivna> (дата звернення: 20.11.2023).

7. Уліщенко В. Філософські ідеї смерті та безсмертя в сучасній українській філософії. *KELM. Knowledge. Education. Law. Management. № 5 (57). Fundacja Instytut Spraw Administracji Publicznej w Lublinie*, 2023. С. 83–88. URL: <https://kelmczasopisma.com/ua/jornal/84> (дата звернення: 22.11.2023).

8. Tytarenko O. Philosophical ideas of death and immortality in the scientific heritage of P. Nesterenko. “*Scientific Discussion*”. Vol. 1, №82. Praha, 2023. P. 16–18. URL: <http://sdjscience.com/wp-content/uploads/2023/11/Scientific-discussion-No-82-2023.pdf> (дата звернення: 13.11.2023).

9. Tytarenko O. Yu., Nesterenko P. O., Grom O. I. Actualization of the concepts of freedom among students. *Закарпатські філологічні студії. Випуск 26. Том 2*. 2022. С. 115–118. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/26/part_2/21.pdf (дата звернення: 24.12.2023).

10. Ulishchenko V. The problem of death and immortality in M. Bulgakov’s novel “The Master and Margarita”. “*Scientific Discussion*”. Vol. 1, №82. Praha, 2023. P. 19–21. URL: <http://sdjscience.com/wp-content/uploads/2023/11/Scientific-discussion-No-82-2023.pdf> (дата звернення: 13.11.2023).

УДК 356.35:811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.31.8>

ПОХОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ORIGIN AND DEVELOPMENT OF THE LEGAL ENGLISH LANGUAGE

Логінова Л.В.,

orcid.org/0000-0003-2263-9457

старший викладач кафедри філології

Одеського національного морського університету

Биков І.І.,

orcid.org/0009-0004-7259-3180

студент I курсу магістратури

Навчально-наукового гуманітарного інституту Одеського національного морського університету

Ця стаття заглиблюється у питання походження та розвитку юридичної англійської мови, досліджуючи її унікальні характеристики, її вплив на юридичну практику та роль, яку вона відіграє в забезпеченні справедливого та впорядкованого суспільства. Від спеціалізованої термінології до складних структур речень, від основоположних принципів, якими керується юридичний дискурс.

Мова є потужним інструментом, містком, що з’єднує ідеї, концепції та окремих людей у різноманітних сферах мислення та культури. У царині права цей міст набуває особливого значення, оскільки точне та недвозначне спілкування є джерелом життя правосуддя. Юридична англійська, спеціальна мова, яка використовується в юридичній професії, слугує цим важливим мостом, полегшуючи обмін думками, кодифікуючи права та обов’язки та дотримуючись принципів справедливості та чесності.

Юридична англійська виступає як виразна та складно сплетена нитка, яка бере свій початок у минулі століття. Ця спеціалізована форма мови, просякнута традиціями та еволюцією, відіграла невід’ємну роль у формуванні

принципів і практики правового світу. Щоб зрозуміти його значення та зрозуміти складність юридичного дискурсу, потрібно заглибитися в історичне коріння юридичної англійської мови.

Вивчаючи історичні передумови юридичної англійської мови, ми отримаємо уявлення про культурні, мовні та соціальні чинники, які залишили незгладимий слід на її структурі та лексиці. Перехрестя загального права, латини, французької та мов корінних народів не лише породило особливу мовну форму, але й відобразило правові системи та суспільства, яким вони служили. У наступних розділах ми простежимо розвиток юридичної англійської мови через ключові історичні моменти та впливових діячів, проливаючи світло на те, як ця мова розвивалася та адаптувалася до мінливих потреб юридичного світу.

Ключові слова: мова, юридична англійська, походження, історія, розвиток.

This article delves into the origins and development of legal English, exploring its unique characteristics, its impact on legal practice, and the role it plays in ensuring a just and orderly society. From specialized terminology to complex sentence structures, from the fundamental principles that govern legal discourse.

Language is a powerful tool, a bridge that connects ideas, concepts, and individuals across diverse fields of thought and culture. In the realm of law, this bridge takes on special significance, since accurate and unambiguous communication is the lifeblood of justice. Legal English, the specialized language used in the legal profession, serves as this important bridge, facilitating the exchange of ideas, codifying rights and responsibilities, and upholding the principles of fairness and honesty.

Legal English is a distinct and intricately woven thread that dates back centuries. This specialized form of language, steeped in tradition and evolution, played an integral role in shaping the principles and practice of the legal world. To understand its meaning and understand the complexity of legal discourse, one must delve into the historical roots of legal English.

By studying the historical background of legal English, we will gain insight into the cultural, linguistic and social factors that have left an indelible mark on its structure and vocabulary. The intersection of common law, Latin, French, and indigenous languages not only produced a distinctive linguistic form, but also reflected the legal systems and societies they served. In the following chapters, we trace the development of legal English through key historical moments and influential figures, shedding light on how the language has evolved and adapted to the changing needs of the legal world.

Key words: language, legal English, origin, history, development.

Постановка проблеми. Які історичні події, мовні впливи та культурні чинники сприяли розвитку й еволюції юридичної англійської мови, сформувавши її в спеціалізовану мову, якою вона є сьогодні? Ця проблема слугує основою для всебічного дослідження історичних коренів юридичної англійської мови, заглиблення в тонкощі того, як ця спеціалізована мова виникла, еволюціонувала та стала невід'ємною складовою юридичного дискурсу та практики. Розбираючи багатогранні аспекти її формування, дослідження прагне запропонувати більш чітке розуміння факторів, які сформували юридичну англійську мову в особливу та впливову мову, якою вона є в сучасному юридичному світі. Слід детальніше розглянути вплив інших мов на формування юридичної англійської, а саме латини та французької.

Спочатку необхідно буде розібратися що таке право та що воно значить. Якщо ми говоримо про специфічний тип англійської мови. Староанглійська *lagu* (множина *laga*, комбінована форма *lah-*) «постанова, правило, встановлене владою, розпорядження; район, який керується тими самими законами»; також іноді «право, юридичний привілей» від давньоскандинавського **lagu* «закон», збірна множина від *lag* «шар, міра, штрих», буквально «щось встановлене, те, що встановлено або встановлено». Це реконструйовано, що походить від прагерманського **lagam* «покласти, покласти» (від кореня **legh-* «лягати, лежати») [2, с. 66]. Таким чином, сучасне слово

є двійником слова *lay*, як «те, що встановлено або встановлено». Рідко зустрічається в давньоанглійській мові, воно витіснило більш звичні *ae*, а також *gesetnes*, які також були етимологічно «щось розміщене або встановлене».

Оксфордський словник англійської мови (OED) уточнює: «Сукупність прийнятих або звичайних правил, визнаних спільнотою як обов'язкові», таким чином згадуючи разом із «законодавчими» та «звичайними» можливе подвійне походження, і, зокрема, закон, заснований на звичай, що цілком логічно для словника, опублікованого у Сполученому Королівстві. Ми могли б визначити право як форму соціальної влади [4, с. 35].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Переглядаючи дослідження та публікації щодо походження історії та розвитку юридичної англійської, ми неодмінно стикаємося з переліком історичних епох у Англії та впливом інших мов на англійську. Майже у всіх дослідженнях приділяється увага походженню і розвитку права Англії, як наприклад у епоху нормандського вторгнення у Англію, середні віки, епоха правління династії Тюдорів та далі [3, с. 2]. Тому що розуміння історичних процесів та вплив інших культур на англійську мову робило свій внесок, і звісно це стосувалося також і формування юридичної термінології як частини мови.

В дослідженнях усе починалося з приходу германських народів, бо зрозуміло, що до приходу

германських народів англійської мови не існувало [1, с. 13]. На думку істориків права, не видається корисним повертатися до кельтських чи навіть римських часів, щоб шукати походження цих двох культур у сучасному англійському праві, чи то на рівні права як дисципліни, чи то на рівні рівень мови права. Римське право, яке застосовувалося завойовниками до початку V століття, майже не залишило прямих слідів, за винятком пізніх термінологічних запозичень із французького права. Тільки внаслідок різноманітних англосаксонських вторгнень було сформовано концепцію місцевого права та поступово створено мову права.

Важливим звісно є і лінгвістичний аспект, а саме вплив інших мов на англійську. Початки християнства в країні збігаються з англосаксонською епохою [1, с. 24]. Мовою церкви була латинь, тому логічно, що перший вплив латині відчутний у цей період до такої міри, що, за дуже рідкісними винятками, єдиними грамотними людьми, тобто єдиними людьми, які вміли читати та писати, були церковники Люди. Саме з цього моменту численні іменники та дієслова, такі як *legitimate* (від середньовічної латині, *legitimus*, дієприкметник минулого часу від *legitimare*, узаконити) і, звичайно, *clerk* (від латинського *clericus*, що також дало французьке слово «*clerc*» у його подвійному значенні релігійний і правові), увійшли в мову права, зокрема через канонічне право.

Латинська мова мала певну перевагу, вона була відносно стандартизованою мовою, тоді як існувало кілька різновидів англійської залежно від регіонів, у яких оселилися загарбники, не кажучи вже про те, що протягом століть також обов'язково відбувалася еволюція мови.

У публікаціях немаловажну роль займає французька мова. Завоювання Англійського королівства у 1066 році Вільгельмом Завойовником (або Вільгельмом I Королем Англії) призвело до використання нормандської мови в регіоні, де староанглійська (нортумбрійська, англійська, саксонська, кентська) та мови домінували над кельтською (валлійською, корнуольська, шотландська, кембрійська).

Члени двору та барони, які прибули з Франції, розмовляли *langue d'oïl* (язики ойль), звичайно нормандською, з півночі лінії Жоре (навіть якщо деякі соратники Вільгельма Завойовника походили не з Нормандії, а з інших регіонів). Саме цю «острівну нормандську», яку ми для зручності називаємо англо-нормандською [1, с. 51]

Постановка завдання. Враховуючи фактори з минулих анотацій, ми можемо зрозуміти що

саме буде нашим завданням. Це аналіз історичних епох Англії та вплив інших мов та культур на формування юридичної англійської мови. Серед елементів дослідження необхідно розглянути історичні корені та еволюцію юридичної англійської мови, дослідити вплив культур, на формування юридичної англійської мови визначити ключові юридичні терміни та поняття, які вплинули на сучасну юридичну лексику англійської мови, проаналізувати важливі історичні події та розвиток юридичної системи Великої Британії, що сприяли формуванню юридичної англійської мови та дослідити вплив сучасних факторів, таких як міжнародна правова спільнота, глобалізація та технологічний розвиток, на сучасний стан юридичної англійської мови.

Методи, які допоможуть нам у виконанні завдання будуть аналіз джерел та наукових публікацій, лінгвістичний аналіз юридичної лексики та текстів. Вивчення походження та еволюції юридичної англійської мови дозволить краще розуміти юридичний дискурс, виявити його історичні корені та вплив на нього різних юридичних традицій та систем. Актуальність завдання для українських правників може бути те, що це дасть певну історичну ретроспективу та лінгвістичний аналіз мови, яка активно використовується у певних напрямках права. Україна активно співпрацює з іншими країнами та міжнародними організаціями. Багато міжнародних документів, угод, та договорів підписуються та розробляються англійською мовою. Розуміння та володіння юридичною англійською мовою допомагає українським юристам та спеціалістам ефективно взаємодіяти на міжнародному рівні та виконувати міжнародні зобов'язання. Сучасний світ характеризується глобалізацією, і немаловажним аспектом є розуміння коріння юридичної термінології яка зараз використовується та аналіз історичних подій які дали сформували сучасну правову термінологію.

Виклад основного матеріалу. Як ми згадували в одній з анотацій, з приходом германських племен почалося формування англійської мови. Саме з цього періоду з'явилися такі слова, як *guilt* (староанглійською мовою, *gylt*, вина), *murder* (староанглійською мовою *mordor*, вбивство), *oath* (староанглійською мовою *ād*, присяга), *right* (староанглійською мовою *riht*, справедливість), *sherif* (староанглійською мовою *scīrgerēfa* або складене *shire reeve*, рів шира), *steal* (староанглійською мовою *stelan*, красти), *swear* (староанглійською мовою *swerian* – клястися), *theft* (староанглійською *thīefth*, красти) *warden* (староанглійською *wear*, страж), *witness* (староанглійською *witnes*,

знання або свідчення) і writ (староанглійською wriġtan, писати) [3, с. 2].

Деякі з цих термінів, як ми зрозуміли, увійшли в повсякденну мову, можливо, втративши повністю або частково своє первісне юридичне значення: це, наприклад, випадок права, яке від давньофризської *riucht* мало значення, яке ми сьогодні надаємо у французькій мові «закон». Те, що право має значення, тісно пов'язане з законом, не є дивним, зокрема для юристів, які завжди намагалися показати, що те, що було законним, було «справедливим» у певному суспільстві. Щодо ордалії, то первісне значення «суду Божого» було втрачено давно, оскільки ордалія була скасована в Англії за часів правління Генріха III на початку 13 століття [1, с. 135]. Ордалії це були одним з видів архаїчного права, які уявляли собою випробування водою та вогнем.

Не забуваймо другу хвилю вторгнень (вторгнення вікінгів) у 8-му та 9-му століттях, яка залишила принаймні одне фундаментальне слово в нашому контексті. З цього періоду походить сама назва закон (староанглійською мовою *lagu*), яка походить від давньоскандинавського *log*, що означало «закласти», тобто означає «те, що поставлено».

Латина, яку ми згадували раніше, неодмінно вплинула на англійську, одним з важливих елементів цього впливу було християнство. Вже в англосаксонську епоху, під впливом Церкви, латинь почала вводитися в юридичний дискурс, особливо в тих випадках, коли гармонізація могла виявитися необхідною з огляду на різні діалекти, якими розмовляли на острові [4, с. 41]. Ця звичка збереглася після завоювання, і французьке законодавство, у свою чергу, звернулося до латини для слів або виразів, які збереглися до наших днів: *certiorari*, *subpoena*, *versus* (завжди скорочено до *v* у письмовій формі), *in personam*, *corpus delicti* тощо.

Починаючи з XI століття, правова культура Англії почала розвиток розвивалася у напрямку відокремлення права від релігії, появи спеціальної юридичної освіти, та поява правознавства. З 1050 року англійські закони отримали вплив від кодексу Юстиніана. Юридична мова стала зрозуміла більш вузькому колу людей, адже латину знала далеко не кожна людина. З'явилися терміни такі як *breve*, що значило наказ короля (у подальшому офіційне послання від папи римського яке містило розпорядження).

Цікавим є існування юридичних термінів, які поєднали у собі латину та англійську. Наприклад, *solus agreement* (*solus* латинське слово, *agreement*

англійське, цей вираз значить угода, за якою роздрібний продавець купує всі свої запаси в одного постачальника), *action in rem* (*action* англійське слово, *rem* латинське, цей термін значить різновид судового позову проти самого майна, а не проти власника майна) [2, с. 76]. Та навіть через багато віків, латинський вплив на юридичну мову залишається вагомим навіть зараз, через велику кількість латинських юридичних термінів, які використовуються і зараз: *Ex parte* (те, що є одним на користь однієї сторони в судовій справі), *habeas corpus* (використовується судами для визначення того, чи є тримання під вартою правомірним), *Certiorari* (Це стосується судового процесу подання апеляції або перегляду судом вищої інстанції законного рішення, ухваленого судом нижчої інстанції або державним органом) та інші.

Переходячи до впливу французької мови, треба знову згадати нормандське вторгнення до Англії. Завдяки нормандському впливу, юридична французька (або як вона ще називалася англо – нормандська) довгий час використовувалася у судах. Найперші відомі документи, в яких слово «французька» (тобто англо-нормандська) використовується для розгляду англійського права, датуються третьою чвертю тринадцятого століття і включають два конкретних документи. Перший – «Положення Оксфорда» (1258), що складається з умов присяги, складеної 24 магнатами, призначеними виправити зловживання в адміністрації короля Генріха III, разом із коротким викладом їхніх постанов [1, с. 141].

Що стосується судів, то французька використовувалася до першої половини 17 століття, її залишення було одним із наслідків революційного періоду, який пережило це неспокойне століття. Тому немає нічого дивного в тому факті, що юридична термінологія значною мірою базується на французьких словах, і ми легко розпізнаємо французьке походження таких слів як *appeal* (*appel*), *complaint* (*plainte*), *counsel* (*conseil*), *defendant* (*défendeur*), *judge* (*juge*), *judgment* (*jugement*), *party* (*parti*) та далі [3, с. 3].

Французьке право було ще й термінологічним. Найвідомішим прикладом є створення іменників із закінченням *-ee* для позначення особи, яка є суб'єктом дії чи наміру, це *-ee* копіюється на закінчення французької частки минулого часу *-ée* із втратою наголосу.

Це закінчення згодом виявилось дуже креативним у всіх англомовних країнах; воно фактично відповідає реальній потребі в мові, оскільки дозволяє легко протиставити реципієнта дже-

релу відносин; тоді ці два слова базуються на тому самому корені, як, наприклад, *mortgagee/mortgagor* або *mortgager*, без використання перифрази чи іншого слова, що найчастіше має місце у французькій мові (де «кредитор» протиставляється «позичальник»). І, навіть якщо немає явного протиставлення, суфікс продовжує використовуватися, про що свідчать новіші іменники *asylee*, *condemnee*, *detainee*, *expellee* або *parolee*, навіть якщо тут немає ні *asylor*, *condemnor*, *detainor*, *expellor*, *parolor*. Проте вплив французької мови відчувався не лише на рівні термінології. Вплив французької мови також відчувається у вимові з інколи зміщенням наголосу, як це можна спостерігати для вищезазначених іменників, утворених суфіксацією з *-or*-ee.

Розташування прикметників після іменника в багатьох юридичних виразах англійської мови – *attorney general*, *fee simple* – успадковано від *Law French*. Носії французької мови можуть не розуміти певних французьких термінів, які не використовуються в сучасній французькій мові або замінені іншими термінами: таким чином те, що сучасна французька мова називає «*hypothèque*», відоме у французькій праві під назвою *mortgage*. Багато французьких термінів було перетворено на сучасну англійську мову в 20 столітті, щоб зробити закони більш зрозумілими в юрисдикціях загального права [3, с. 6]. Однак терміни французького законодавства залишаються, зокрема такі: *attorney* (з старої французької *atorné*), *bailiff* (з англо – нормандської *baillis*), *chattel* (з старої французької *chatel*, яка походить з латинської *capitale*), *demise* (яка походить від французької *démètre*), *force majeure* (сучасна французька, що значить «непереборна сила»), *larceny* (з англо – нормандської *larecin*) та інші.

Висновок: У науковій роботі було досліджено вплив французької та латинської мов на юридичну англійську мову. Виявлено, що цей вплив є значущим і важливим для розвитку юридичного мовлення в англомовних юрисдикціях. Французька

та латинська мови принесли значну кількість слів, термінів і фраз, які стали неот'ємною частиною правової термінології в англійській мові. Цей вплив виник після Нормандського завоювання Англії у 1066 році, коли французька стала офіційною мовою англійської королівської адміністрації та юридичних документів. Велика кількість юридичних термінів і виразів, які використовуються в англійській правовій системі, мають французький або латинський початок. Вплив французької та латинської мов на юридичну англійську мову є надзвичайно цікавим явищем, яке допомагає розуміти еволюцію правової термінології та культури в англомовних країнах.

Таким чином, юридичним терміном є мовна одиниця на позначення фахового поняття галузі юриспруденції, а юридична термінологія являє собою сукупність подібних термінів. За своїм етимологічним походженням англомова юридична термінологія поділяється на англійські термінології, а також терміни французького, латинського та германського походження. Як було згадано у дослідженні, це пов'язано з певними історичними подіями на території Британських островів. Англійська мова використовувалася в судочинстві країни, починаючи з 1362 року, після Акту про судочинство англійською мовою. Єдиною мовою галузі юриспруденції вона стала лише в 1730 році, коли було видано Закон про провадження в судах, коли латина була замінена на англійську. Перспективним вважаємо дослідження лінгвістичні та функціональні характеристики юридичної термінології, адже англійська мова є найпоширенішою мовою у світі, і це також стосується юриспруденції, бо процеси глобалізації створюють тенденції контактування з представниками інших країн, укладення договорів, наприклад. Для лінгвістів та істориків дослідження походження юридичної термінології допоможе усвідомити які та чому культури вплинули на формування англійської нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Oman C. *History of England*. United Kingdom 2014. с. 213.
2. Helmholz, R. H; Baker, John H. *The Oxford history of the laws of England*. New York, 2003. 66–91.
3. Goldfarb R. Mellinkoff: *The Language of the Law* 1964. с. 1–11.
4. Ebbeson J. *Law, Power and Language: Beware of Metaphors*. *Scandinavian Studies in Law*. 2008. Vol. 53. Issue 12. с. 31–65.